

Предприемачество

Предприемачеството се приема за един от основните двигатели за повишена производителност и икономически растеж, основани на иновации. Резултатите от успешната предприемаческа дейност са в три основни насоки¹⁹. От една страна, предприемачеството е свързано с повишаване на производителността на дадена фирма посредством внедряването на иновативни технологии или организационно реструктуриране вътре във фирмата. От друга страна, предприемачеството е свързано и с навлизане и разширяване или дори създаване на нови пазарни ниши, което повишава пазарния дял на фирмата, в т.ч. и чрез включване на фирмата в глобалните вериги за добавяне на стойност. От трета страна, предприемачеството е свързано с процесите на конкурентно елиминиране на старите форми на производство чрез създаване на нови, по-високопроизводителни фирми, които изместват съществуващите преди това нископроизводителни фирми. И в трите случая предприемачеството се разглежда като дейност, която почива на нови комбинации, състоящи се в използване по различен начин на съществуващите в икономическата система средства и методи на производство, капитал и работна сила²⁰. Тези нови комбинации са именно продуктовете, процесните, организационните и маркетинговите иновации²¹, като само понякога те са пряк резултат от внедряването на ново изобретение (invention), което не е съществувало дотогава.

¹⁹ Evaluation of the Finnish National Innovation System, Policy Report, 2009. Helsinki University Print.

²⁰ Schumpeter, J., 2002. The Theory of Economic Development, Transaction Publishers, New Brunswick, USA & London, UK.

²¹ Oslo Manual. Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data 2005. OECD. Самият Шумпетер разграничава 5 вида иновации: въвеждане на нови продукти, въвеждане на нови методи на производство, отваряне на нови пазари, развитие на нови източници на снабдяване със суровини и други материали, създаване на нови пазарни структури в дадена индустрия.

Важна характеристика на „новите комбинации“ е необходимостта да се изтеглят съответните ресурси от стационарното възпроизводство на икономиката, най-често под формата на кредит, който предприемачът използва за осъществяване на новата комбинация. Най-често това е свързано със създаване на нови, иновативно ориентирани фирми, които въвеждат „новите комбинации“. След определен период част от тях успяват да се наложат на пазара като по-успешни от гледна точка на съотношението разход-приход при производството на единица продукт. От този момент нататък другите участници на пазара започват да „копират“ успешния модел и така се стига до процеса на дифузия на съответната иновация. Когато става дума за радикални иновации, т.е. такива, които променят изцяло съществуващите дотогава методи на производство и/или тяхната организация, дифузията на тези иновации води и до отрицателни резултати за „старите“ фирми, които не се ориентират към използване на „новите комбинации“. Те постепенно губят своя пазарен дял и са обречени на изчезване. Новосъздадените фирми и съществуващите, които са въвели радикалната иновация или са я доразвили чрез съпътстващи иновации, същевременно нарастват като брой и пазарен дял. Този процес, наречен от Шумпетер „съзидателно разрушение“, е в основата на икономическата динамика в дългосрочен аспект.

Наука и предприемачество в Европа

От средата на 90-те години на миналия век промените в областта на взаимодействието между наука и бизнес в Европа засилиха натиска и стимулите за комерсиализация на публично финансираните научни изследвания чрез насърчаване на т.нар. „академично предприемачество“, което по дефиниция се приема, че е иновативно и високотехнологично. В условията на световна финансова и икономическа криза тази тенденция се засилва, тъй като се приема като един от възможните варианти за повишаване на иновативността на националните икономики и следователно – на тяхната конкурентоспособност. По примера на Bayh-Dole Act в САЩ²² през последното десетилетие много западноевропейски страни приеха законодателни промени по отношение на патентната активност. Те **гарантираха нови права на изпълнителите на публично финансираните научни изследвания** – университети и научноизследователски институти, а в някои случаи – като в Швеция например – дори на индивидуалните учени и изследователи. Законодателните промени позволиха на тези изпълнители да регистрират като собствени патенти резултатите от публично финансираните изследвания и да предоставят на частни фирми лицензи²³.

В резултат на тези промени вниманието на всички заинтересовани страни се насочи предимно към т.нар. **spin-off фирми – новосъздадени бизнес предприятия, основани с цел комерсиализация на изследователските резултати**. Основните положителни резултати от развитието на подобни предприятия се отчитат в четири насоки: силен ефект върху

местното икономическо и технологично развитие; генериране на приходи за съответната научноизследователска институция; комерсиализация, вкл. допълнителен развой на технологии, които иначе биха останали недоразвити; силна „обратна връзка“ и подкрепа за изследвания и обучение в съответната научна институция.

Повечето публично финансирани изследователски организации в Европа функционират в среда, където високотехнологичното (ака-

демичното) предприемачество е сравнително ново и неразвито явление. В резултат процесите на генериране на spin-off фирми са твърде различни в сравнение със САЩ. Вместо да следват „бизнес натиска“ (business pull) на обкръжаващата ги иновативно интензивна среда, както е в САЩ, **в Европа публично финансираните изследователски организации са принудени да изграт ключова роля при започването и „инкубирането“ на нови бизнес начинания**. В този случай вътрешната логика на тех-

ТАБЛИЦА 7. УНИВЕРСИТЕТСКИ SPIN-OFF ФИРМИ (ИЗБРАНИ СТРАНИ)

Страна	Период	Брой spin-off фирми
САЩ	1980 – 2003/2004	4543*
Канада	1962 – 2003	1100
Франция	1984 – 2005	1230
Холандия	1980 – 1990	300
Великобритания	1981 – 2003	1650
Белгия	1980 – 2005	320
Швеция	До 1990	3000-5000
Германия	1997 – 1999 2001	470-4000** 900-8000

* Включително 462 за 2004 г. за САЩ и Канада.

** Оценките варират в зависимост от дефиницията и методологията. За Швеция и Германия оценките са затруднени поради принадлежността на интелектуалната собственост на изследователя, а не на университета.

Източник: Wright, M., B. Clarysse, Ph. Mustar and A. Lockett. 2007. Academic Entrepreneurship in Europe. Edward Elgar Publishing, Massachusetts, USA.

²² Влязло в сила с решение на Конгреса на САЩ от 12.12.1980 г., постановлението носи имената на двамата конгресмени, които го внасят – Бърч Бай и Боб Доул (P.L. 96-517, Patent and Trademark Act Amendments of 1980, codified in 35 U.S. Code § 200-212, implemented by 37 Code of Federal Regulations 401). То създава унифицирана патентна политика за федералните агенции, финансиращи научноизследователската дейност, и позволява на малки бизнес предприятия, организации с нестопанска цел, университети и научноизследователски институти да запазят контрола върху интелектуалната си собственост, резултат от федерално финансирани дейности. Постановлението улеснява американските университети да лицензират и комерсиализират своите изобретения (inventions), попомагайки новосъздадените бизнес предприятия (spin-off firms), интересувачи се от лицензирането и по-нататъшното развитие на тези изобретения (Wright, M., B. Clarysse, Ph. Mustar and A. Lockett. 2007. Academic Entrepreneurship in Europe. Edward Elgar Publishing, Massachusetts, USA).

²³ Wright, M., B. Clarysse, Ph. Mustar and A. Lockett. 2007. Academic Entrepreneurship in Europe. Edward Elgar Publishing, Massachusetts, USA.

нологичното развитие е водеща (technology push), а изследователските организации са призвани да селектират потенциалните печеливши технологии и съответно – възможните иновации. Тези характеристики на академичното предприемачество на Стария континент са сред основните, които водят до т.нар. **европейски иновационен парадокс** – ЕС има водеща роля в създаването на научно знание, но остава далеч след САЩ и Япония в способността да трансформира тези постижения в иновации, генериращи икономически просперитет. В България доминиращата роля на държавното финансиране на научноизследователските дейности и наложилата се структура на преобладаващи микропредприятията без иновацио-

нен потенциал **определят водещата роля на научноизследователските организации при селектирането и развитието на нови технологични иновации** и съответно – на новосъздадени бизнес предприятия.

В Европа националните иновационни системи традиционно предлагат много по-неблагоприятни условия за новосъздадените предприятия в сравнение със САЩ. Регулацията на интелектуалната собственост е слабо развита и публично финансираните изследователски организации трябва да преодолеят поредица нормативни бариери, за да им бъде разрешено да създават нови бизнес предприятия²⁴. Например почти до края на 90-те години на XX в.

В Германия съществуват забрани за инвестиции от страна на университетите в подобни бизнес начинания. Необходимо е да се подчертае, че **съществуващите в България подобни забрани през 90-те години не са изключение**. Може обаче да се твърди, че у нас тези нормативни бариери, от една страна, са действали в комбинация с други негативни макроикономически и политически фактори, а от друга, формалното им отпадане не става по силата на обрат в тази политика, който да е придружен със създаване на нормативни, финансови и организационни стимули за комерсиализиране на научните изследвания, както това става в развитите капиталистически икономики.

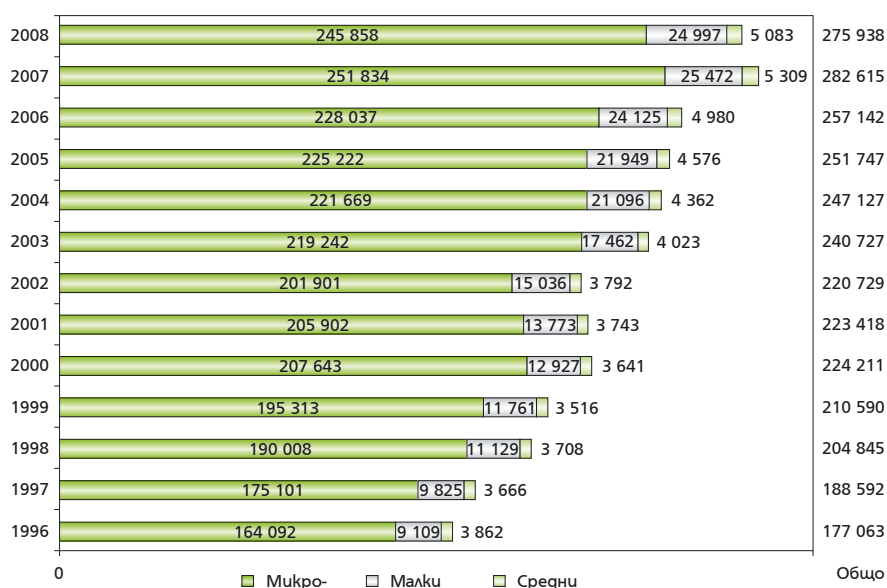
Бизнес секторът като среда за предприемачество

Създаването на нова фирма не е предприемачество, ако новите фирми следват утвърдените вече „стари“ комбинации, с които те само спомагат за възпроизвеждане на същото икономическо равнище. Следователно структурата и динамиката на новосъздадените фирми или продължителността на техния живот могат да ни дават само контекста или средата на предприемачеството и като такива могат да служат само за приблизителна оценка на предприемаческата активност в страната²⁵.

²⁴ Wright, M., B. Clarysse, Ph. Mustar and A. Lockett. 2007. Academic Entrepreneurship in Europe. Edward Elgar Publishing, Massachusetts, USA.

²⁵ Measuring Entrepreneurship. A Collection of Indicators. 2009 Edition. OECD-Eurostat Entrepreneurship Indicators Programme. 2009. OECD Statistics Directorate.

ФИГУРА 16. СТРУКТУРА НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА 1996 – 2008 Г.

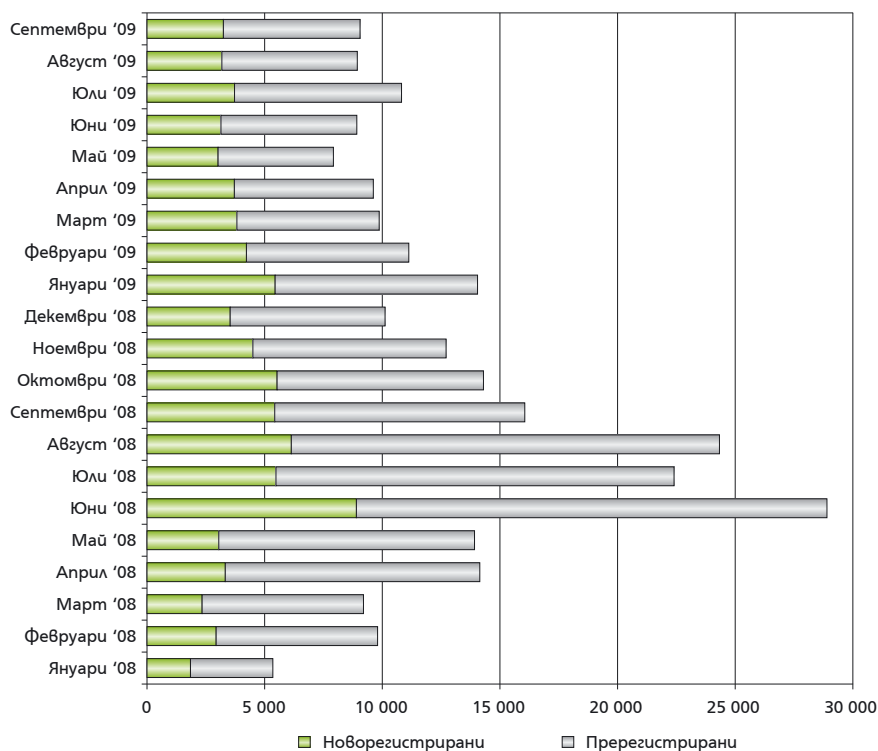

Източник: НСИ, 2009.

Анализът на броя, структурата и динамиката на съществуващите юридически лица, регистрирани в нефинансовия сектор²⁶, показва, че създаването на микро-, малки и средни фирми бележи постоянен ръст за периода 1996 – 2008 г. При анализа на техния брой като относителен дял на база предходната година се забелязват два периода (2001 – 2002 и 2008 г.), когато този дял намалява, като най-голямото намаление е през 2008 г., когато общият брой на микро-, малките и средните фирми намалява с 2,4 % спрямо предходната година.

За пръв път през 2007 г. в структурата на тези фирми се забелязва увеличаване на относителния дял на микрофирмите с 0,4 % спрямо предходната година за сметка на намаляване на дела на малките фирми, докато делът на средните фирми остава непроменен. Почти същото съотношение се запазва и през следващата 2008 г., но вече на фона на отбелязаното намаляване на общия брой фирми до 275 938. Ако се разгледа целият период след 1996 г., тази промяна все пак не повлиява общата тенденция на нарастване на дела на малките и средните фирми като цяло за сметка на намаляващите микрофирми, като през 2008 г. техните дялове са съответно 9,1 % малки, 1,8 % средни и 89,1 % микрофирми. От гледна точка на иновационния потенциал тази тенденция е положителна, тъй като се смята, че микрофирмите като цяло са по-ниско иновативни²⁷.

ФИГУРА 17. БРОЙ НОВО- И ПРЕРЕГИСТРИРАНИ ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА В ТЪРГОВСКИЯ РЕГИСТЪР

Източник: Търговски регистър, Агенция по вписванията, 2009.

Според данни на Агенцията по вписванията за периода януари 2008 – септември 2009 г. в Търговския регистър са вписани общо 271 694 фирми, от които съответно 184 995 са се пререгистрирали, а новорегистрираните са 86 699²⁸.

Динамиката на процеса на регистрация показва, че след пика през юни – август 2008 г. се установява тенденция на намаляване на новорегистрираните фирми, като от март 2009 г. те спадат повече от два пъти, достигайки до 7 – 10 000 месечно. Независимо

от общата тенденция в броя на пререгистрираните и новорегистрираните фирми броят на новорегистрираните е относително по-стабилна величина, особено след март 2009 г., когато средно на месец се регистрират около 3400 фирми. Динамиката на новорегистрираните фирми е един от показателите за степенята на иновативност на националната икономика, тъй като именно сред новосъздадените фирми могат да се търсят „автентичните предприемачи“, започнали нова дейност през съответния

²⁶ Въпреки разликите във възприетите международни дефиниции за това, какво означава предприятие, общото между тях е, че задължителен фактор за определяне на предприятието като единица на изследване е съществуването на автономност при вземането на решения (Oslo Manual. Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd ed., OECD and Eurostat, OECD 2005, p. 64-66, §§ 231-236). Този принцип следват и другите две най-разпространени дефиниции – на ЕС и Международната стандартна индустриална класификация (Council Regulation No 696/93 of 15 March 1993 on the Statistical Units for the Observation and Analysis of the Production System in the Community, OJ No L 76, p. 1, section III/A of the annex; ISIC Rev. 3.1, p. 16-17, §§ 49-56; ISIC Rev. 4, p. 16, §§ 77-79, 93-94).

²⁷ В много изследвания на иновативната дейност на фирмите в Европа предприятията до 9 или дори до 20 души не се включват в съответните изследвани съвкупности, тъй като се смята, че те нямат иновативен потенциал. Така например в Инобарометър 2009, проведен по поръчка на Дирекция „Предприятия и индустрия“ на ЕК, са изследвани само фирми с повече от 20 души заети.

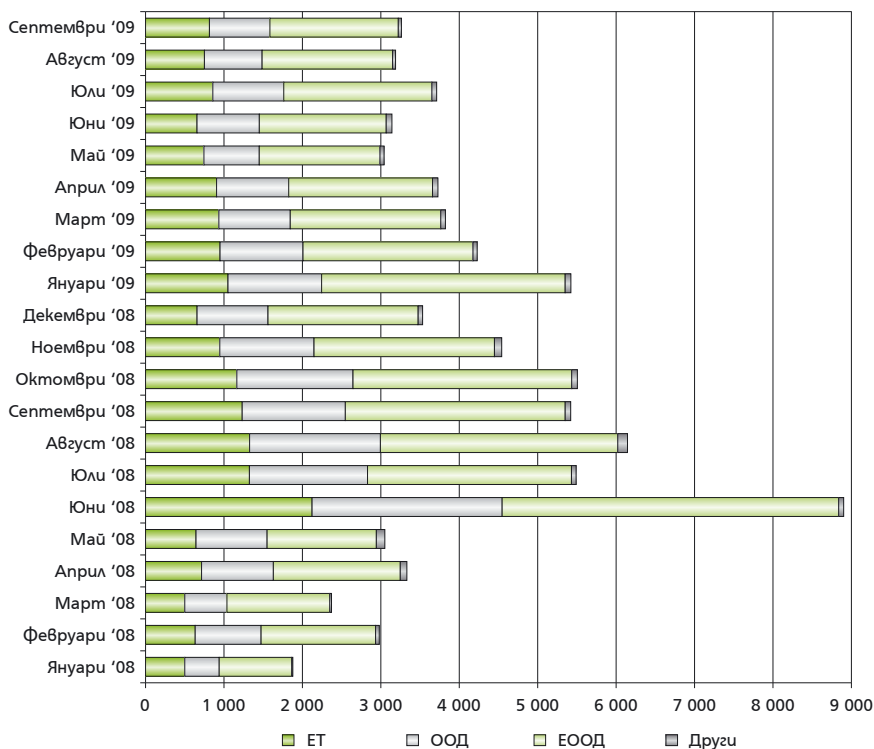
²⁸ Съгласно Закона за Търговския регистър, влязъл в сила от 1 януари 2008 г., всички действащи търговци подлежат на задължителна пререгистрация в Търговския регистър в рамките на 3 години, т.е. до декември 2010 г. След този срок онези от тях, които не са били пререгистрирани, ще бъдат заличени, като за ЕТ това ще става директно, а за търговските дружества ще се започне по служебен път производство по ликвидация с цел заличаване от регистъра.

период. Структурата на новорегистрираните търговци показва, че приблизително половината от тях за съответния месец са ЕООД, докато дяловете на ЕТ и ООД са почти изравнени – приблизително по една четвърт, а други форми на регистрация имат едва 1-3 % от търговците.

Структурата на новорегистрираните търговци по форма на собственост би могла да бъде показателна за големината на фирмата, тъй като съществува оправдано очакване, че ЕТ са предимно микропредприятия. В същото време почти за целия двегодишен период едва 24,0 % са новорегистрираните ЕТ срещу 76,0 % на пререгистрираните. Това показва ясна тенденция на спад в броя на регистриращите се ЕТ спрямо периода преди 2008 г. От гледна точка на иновативното предприемачество тази тенденция може да се разглежда като положителен фактор, тъй като показва намаляване на най-малките по размер фирми, много често представляващи форма на самонаетост или семейна заетост и съответно с нисък иновационен потенциал. Не бива да се забравя обаче, че малка част от новосъздадените микрофирми са проява на автентично предприемачество, проявяващо се с различна интензивност в отделните икономически сектори²⁹.

Ако се разгледат броят на съществуващите юридически лица от нефинансовия сектор за 2008 г.

ФИГУРА 18. ФОРМА НА СОБСТВЕНОСТ НА НОВОРЕГИСТРИРАНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В ТЪРГОВСКИЯ РЕГИСТЪР

Източник: Търговски регистър, Агенция по вписванията, 2009.

(276 715 според данни на НСИ) и общият брой на новорегистрираните и пререгистрираните фирми в Търговския регистър (271 694 до м. септември 2009), с голяма доза сигурност може да се заключи, че икономическите субекти, които осъществяват или декларират някаква дейност, са по-малко от 300 000 фирми³⁰. Тези фирми създават средата, в която оперират българските и чуждите предприемачи в страната ни, но само от правна гледна точка. От глед-

на точка на броя предприятия, представляващи самостоятелни икономически единици, съществуват оценки, които показват, че в различни сектори на българската икономика свързаността и зависимостта на фирмите според контрола върху собствеността и управлението е средно между 2,5 и 3,5 юридически лица, които съставляват или обслужват едно икономическо предприятие³¹. На базата на собствени изчисления Фондация „Приложни изследвания и кому-

²⁹ Намаляването на броя на ЕТ би могло да се дължи и на други фактори като намаляната минимална сума за регистрация на дружество с ограничена отговорност (ООД или ЕООД), която след последните промени в законодателството е едва 2 лева (ТЗ, чл. 117. ал. 1, изм., ДВ, бр. 82 от 16.10.2009 г.), както и възможността дружествата също да не са регистрирани по ДДС, ако не надхвърлят 50 хил. лв. годишен оборот.

³⁰ Според Агенцията по вписванията към края на 2007 г. съществуват около 1 200 000 регистрирани юридически лица. Съгласно действащото законодателство без пререгистрация фирмите не могат да изпълняват редица важни дейности (не могат да сключват договори с други фирми, не могат да участват в обществени поръчки), което означава, че по-голямата част от фирмите, осъществяващи някаква дейност, вече са се пререгистрирали („Един милион фирми трябва да се пререгистрират, ако искат да продължат работата си“, интервю с Анастас Георгиев, и.г. изпълнителен директор на Агенцията по вписванията, в „Новинар“, 4 ноември 2009 г.).

³¹ По-подробно този въпрос е разгледан в *Иновации.бг 2009*, с. 22-23. Данните от ИНА-4 и изследването на случаи (case studies) в различни икономически сектори, вкл. във високоинновативни отрасли, осъществени през 2009 г., потвърждават направените заключения за средния брой юридически лица, които съставляват едно икономическо предприятие. Към анализа в *Иновации.бг 2009* трябва да се добави и нарастващият брой случаи на създаване на мрежи от юридически лица с цел придобиване на легитимност за участие в конкурси по Структурните фондове. Според изказване на и.г. изпълнителен директор на Агенцията по вписванията съществуват случаи, когато 10-15 фирми се регистрират фиктивно, най-вече с цел намаляване на данъчната тежест или данъчни измами („Един милион кухи фирми у нас“, в „Монитор“, 23 ноември 2009 г.).

никации“ приема, че общият брой на икономически активните предприятия в България през 2008 г. е около 110 000, като от тях между 10 000 и 15 000 са предприятията с повече от 10 души заети, а едва между 1000 и 2500 от тях са предприятия с повече от 50 заети. Именно сред тези малко повече от 100 000 икономически активни предприятия трябва да се търсят предприемачите, които започват иновационна дейност в рамките на новосъздадено предприятие или осъществяват т.нар. „корпоративно предприемачество“³² в рамките на съществуващите средни и големи предприятия.

Както бе споменато по-горе, динамиката и структурата на фирмите в икономиката, както и структурата на икономически активните предприятия могат да ни дадат само приблизителна оценка за част от факторите, определящи предприемаческата активност. От гледна точка на иновативния потенциал на националната икономика, на отделни нейни сектори или на местни техно-икономически хъбове едно от най-важните разграничения във видовете предприемачество е според нивото на новост и според интензивността на иновациите, внедрявани от съответния предприемач, и ефекта, който тези иновации оказват върху производителността на предприятието, увеличаване на пазарния му дял и конкурентното елиминирание на остарелите форми на производство³³. В резултат на признаването на важността на тази връзка през последните две десетилетия в Европа се обръща

нарастващо внимание на иновативното предприемачество и на високотехнологичните новосъздадени предприятия (start-ups) с цел насърчаване и ускоряване на процесите на комерсиализация на резултатите от публично и частно финансирана научноизследователска дейност.

Както е показано по-нататък в анализа на развитието на предприемачеството в България през последните две десетилетия, съществуват сектори в икономиката (например ИКТ), при които високоинновативното предприемачество и най-вече академичното предприемачество като негова разновидност, са определящи за развитието на съответния сектор. Този факт в комбинация с глобалната динамика в развитието на ИКТ би могъл да обясни разликите в разходите за НИРД между областите на естествените и техническите науки. Същевременно анализът на данните показва и **необходимостта от секторни политики в областта на иновациите и предприемачеството, които да бъдат съобразени със спецификите на развитие на съответните научно-технологични области и икономически сектори.**

Създаването на подобни секторни политики е затруднено допълнително от факта, че данните за разходите за НИРД в България до голяма степен са ненадеждни. Този недостатък засяга пряко взаимодействията между наука и бизнес, най-вече по отношение на процесите на предприемаческа активност в публично финансираните научноиз-

следователски институции (в т.ч. и ВУ), но също и осъществяването на НИРД в бизнес предприятията. Става дума за две взаимосвързани явления. От една страна, наличието на разнородни скрити форми на взаимодействие между наука и бизнес, които са широко разпространени и са пряко свързани с предприемаческата активност на учени и изследователи. Те могат да бъдат под формата на свързани с научноизследователската дейност новосъздадени фирми (spin-off), паралелна заетост на учените и изследователите в научно и бизнес предприятие, консултантска и експертна дейност в бизнес предприятия, сътрудничество за развитието на човешки капитал, сътрудничество при участието в национални и международни приложно ориентирани изследователски проекти и т.н. Основната черта на тези форми на взаимодействие е, че те са неформални и понякога заобикалящи или дори нарушаващи действащите нормативни актове, поради което остават скрити както за официалната статистика, така и за голяма част от изследванията в тази област. От друга страна, осъществяването на самостоятелна НИРД в бизнес предприятията, вкл. случаите, когато тази дейност става основа за предприемаческа активност, много често не се декларира и формално не се регистрира като такава.

Скорошен анализ на публичните и частните инвестиции за НИРД в ИКТ сектора в България и Румъния, осъществен от Фондация „Приложни изследвания и комуникации“,

³² Макар този термин да е въведен по-късно, още през 1942 г. Шумпетер описва процеса на рутинизиране на предприемачеството в рамките на големите фирмени структури, където екипи от специално обучени специалисти разработват средно- и дългосрочни планове и стратегии за иновационно развитие и предприемаческа дейност (Schumpeter, J., 2008, Capitalism, socialism, democracy, HarperCollins Publishers, New York and London). Със засилващите се процеси на глобализация на дейността на предприятията през последните две десетилетия корпоративното предприемачество се развива изключително бързо, като големи мултинационални компании, най-вече във високотехнологичните браншове (ИТ – IBM, Nokia, Microsoft, Panasonic и др.; автомобилостроене – Toyota, Volkswagen, General Motors, Ford, Daimler и др.; фармацевтика и козметика – Pfizer, Johnson & Johnson, Novartis; Военна и аеро-космическа индустрия – Lockheed Martin, Boeing, BAE Systems и др.), разработват специални програми за насърчаване на предприемачеството в компанията, вкл. чрез заделянето на финансови, организационни и други ресурси. В България съществуват единични случаи на корпоративно предприемачество, които попадат в две основни групи – местни клонове на МНК, в които действат съответните корпоративни политики, и автентични български фирми, които планират и осъществяват дългосрочна иновационна фирмена стратегия – това са най-вече фирми в сектора на ИКТ, военно ориентираното производство.

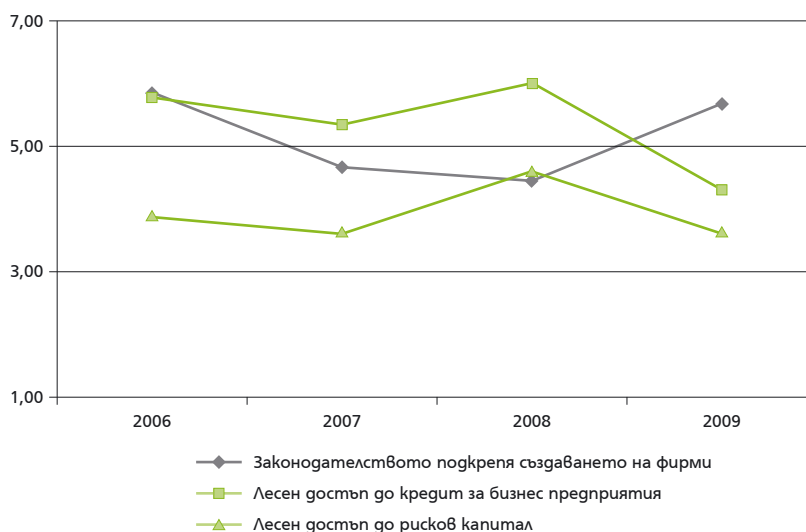
³³ Evaluation of the Finnish National Innovation System. Policy Report 2009, Helsinki University Print.

показа, че официалните статистически данни за тази дейност у нас имат го два пъти по-малки стойности от реалните, но недекларирани показатели на съответните предприятия³⁴. Тези две взаимосвързани явления оказват съществено влияние върху предприемачеството в България и същевременно налагат използването на предимно качествени методи за изследване, които могат да дадат представа за интересувашите ни процеси, но не и тяхното количествено изражение. Преди представянето на такъв тип анализ за развитието на иновативното предприемачество у нас ще бъде разгледан още един клас индикатори, които определят потенциала за развитие на иновативно предприемачество, включително чрез високотехнологични новосъздадени предприятия (start-ups).

Става дума за някои основни фактори, определящи характеристиките на средата, в която се развива иновативното предприемачество у нас. Според представително за страната проучване, проведено през октомври 2009 г. от НСИ, сред предприятия, формиращи 90 % от годишния оборот в промишлеността, се очаква направените през 2009 г. общи инвестиции да бъдат с 37,2 % по-малко в сравнение с предходната 2008 г.³⁵ В допълнение прогнозата за 2010 г. е свиване с 11,2 % на обема на инвестициите в промишлеността в сравнение с 2009 г. Според оценката на мениджърите на предприятията от промишлеността, строителството, търговията и услугите факторите с най-силно отрицателно въздействие върху тяхната дейност са съответно несигурната икономическа среда (над 55 % от предприятията), недостатъчното търсене и финансови проблеми³⁶.

Според годишната класация за конкурентоспособността на страните през 2009 г. законодателната

ФИГУРА 19. ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ ПРЕДПРИЕМАЧЕСТКАТА ДЕЙНОСТ В БЪЛГАРИЯ

Източник: IMD 2009.

КАПЕ 2. ПРЕПОРЪКИ КЪМ ПОЛИТИКАТА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНОВАЦИИТЕ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО

1. Създаване на секторни политики, съобразени със спецификите на научно-технологичните области и съответните икономически сектори по отношение на финансирането на НИРД
2. Създаване на данъчни преференции за предприятия, извършващи НИРД, с оглед стимулиране осъществяването на тези дейности и тяхното отчитане.
3. Създаване на дългосрочни стимули за насърчаване на технологичния трансфер от публично и частно финансираните научноизследователски организации към бизнес предприятията, включително насърчаване на академичното предприемачество.
4. Насърчаване на обучението по предприемачество в средните и висшите училища, включително чрез подкрепа за разработване на програми за публично-частно партньорство между бизнес сектора и ВУ.

подкрепа за създаване на фирма в България е по-висока в сравнение с 2008 г.³⁷ В същото време тази класация показва, че достъпът до кредит, който съгласно неошумпетерианския модел на икономическото развитие е определящ

за успеха на предприемача, се влошава както по отношение на достъпа до средства от банковата система, така и по отношение на рисковия капитал, насочен директно към подкрепа на високотехнологичното предприемачество.

³⁴ По-подробно резултатите от това изследване са разгледани в раздела „Информационни и комуникационни технологии“ на настоящия доклад. Study on the Trends in Public and Private Investments in ICT R&D in Romania and Bulgaria and the Competitiveness of their Innovation Systems in ICT, DG JRC-IPTS, Contract No 151095-2008 A08-BG.

³⁵ Инвестиционна активност в промишлеността. Бизнес анкети на НСИ, октомври 2009.

³⁶ Стопанска конюнктура. Бизнес анкети на НСИ, ноември 2009.

³⁷ IMD World Competitiveness Online 1995 – 2009 (Updated: May 2009).